

13.3.2020

ASIA: Autojen ja niiden perävaunujen tekniset vaatimukset
(TRAFICOM/420030/03.04.03.00/2019)

Viite: Traficom lausuntopyyntö; Tieliikennelain alaiset määräykset, 30.01.2020

Yleiset huomiot

Invalidiliitto ry kiittää Traficomia mahdollisuudesta lausua tieliikennelain alaisista määräyksistä. Invalidiliitto lausuu tässä yhteydessä ainoastaan määräyksestä koskien autojen ja niiden perävaunujen teknisiä vaatimuksia (TRAFICOM/420030/03.04.03.00/2019) ja tässä kohtaa 3.11 Esteetön ajoneuvo (TRAFI/437519/03.04.03.00/2017) (s. 15). koskevaa luonnosmääräystä. Toivomme Traficomien huomioivan ehdotuksemme.

Invalidiliitto ry on fyysisesti vammaisten ihmisten valtakunnallinen vaikuttamisen ja palvelutoiminnan monialajärjestö. Liitto edistää ja kehittää fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua, liikkua ja elää täysipainoista elämää. Invalidiliitossa on 30 000 henkilöjäsentä ja 147 jäsenyhdistystä.

Tarkennusehdotukset määräykseen

Määräyksen lause; ”Pyörätuolipaikalla saa olla vaihtoehtoista käyttöä varten helposti sivuun käännettävät istuimet, joiden tarvitsema tila sivuun käännettyinä ei rajoita edellä määrättyä pyörätuolipaikan tilaa.”

Ehdotus uudeksi lauseeksi:

”Ajoneuvossa saa olla pyörätuolipaikkojen *ja niiden kanssa vaihtoehtoisia istumapaikkoja, jotka eivät kasvata kokonaisistumapaikkamäärää.*”

Perustelut:

Määräyksen lauserakenne on aiheuttanut ongelmia katsastuksessa ja rekisteröinnissä. Siksi ehdotamme, että ajoneuvoluokan M1 (1+8) esteettömässä ajoneuvossa voisi olla edelleen kuljettajan lisäksi 8 istumapaikkaa ja niiden kanssa vaihtoehtoisia pyörätuolipaikkoja.

13.3.2020

Katsomme, ettei nimenomainen maininta helposti sivuun käännettävistä istuimista ole perusteltu, johtuen nykyisten ajoneuvojen riittävän leveyden kasvusta isommissa esteettömissä takseissa. Pienissä esteettömissä takseissa sivulle kääntyvät istuimet ovat sen sijaan edelleen välttämättömiä. Mikäli pyörätuolipaikat ovat käytössä, ne vähentävät vastaavan määrän istumapaikkoja (vaihtoehtoisuus). Eli matkustajamäärä ko. autossa voi olla aina enintään 1+8. Kuljettaja vastaa siitä (kuten muissakin autoissa), että autossa on enintään istumapaikkaluvun mukainen määrä matkustajia.

Määräyksen lause; ”Esteettömässä ajoneuvossa tulee olla pyörätuolipaikka, jonka leveys on vähintään 0,75 metriä ja pituus vähintään 1,10 metriä.”

Ehdotus uudeksi lauseeksi:

”Pienessä esteettömässä ajoneuvossa on vähintään yksi pyörätuolipaikka ja suuressa esteettömässä ajoneuvossa *vähintään kaksi* pyörätuolipaikkaa. Pyörätuolipaikan leveys on vähintään 0,75 metriä ja pituus vähintään 1,10 metriä.”

Perustelut:

Esitetty tarkennus/täsmennys isoille esteettömille takseille kahden pyörätuolipaikan vaatimuksen osalta voisi tuntumamme mukaan rohkaista alaa suuren esteettömän kaluston hankintaan, koska se tuo lisävalmiuksia auton käyttöön. Useat tahot tarvitsevat välttämättä suurempia ajoneuvoja ja useita pyörätuolipaikkoja, joissa avustaja pääsee istumaan matkustajan vieressä, esim. hengityshalvauspotilaat tai muut jatkuvaa avustamista tarvitsevat. Maaseudulla ja haja-asutusalueilla monikäyttöisyys on taksiryttäjille elinehto. Kun suuren esteettömän auton käyttövalmiudet lisääntyvät, kannustaa se liikenteenharjoittajia kaluston hankintaa ja siten lisää suoraan erityisryhmien palveluiden saatavuutta.

Usein asiakkailla on tarvetta useamman apuvälineen kuljettamiselle. Lisäksi on tarkoituksenmukaista, että vammaisen ihminen voi matkustaa ystäviensä tai läheistensä kanssa samalla autolla, vaikka jollain heistä olisi myös pyörätuoli käytössään. Tilauksen yhteydessä tulisi matkustajan saada varmistus siitä, minkä kokoinen auto on tulossa; onko ajoneuvossa yksi vai kaksi pyörätuolipaikkaa.

Taksimarkkinoiden vapauduttua, tulisi myös kuluttajan kannalta olla selkeää jo tilauksen yhteydessä olla tieto ilman ennakkovahvistuksia ajoneuvon koon perusteella, onko ajoneuvossa yksi vai kaksi pyörätuolipaikkaa. Nykyinen määräys ei tätä mahdollista.

13.3.2020

Julkisina hankintoina tehtävissä kuljetuspalveluissa suuret esteettömät autot mahdollistaisivat kaluston monimuotoista käyttöä sekä toisivat taloudellista säästöä esimerkiksi matkojen yhdistelyn kohdalla.

Asiakkaan näkökulmasta haasteena esteettömän ajoneuvon tilauksessa on nykyisin se, että hän ei tilausta tehdessä tiedä, onko ajoneuvossa yksi vai kaksi pyörätuolipaikkaa. Ehdotamme määräyksen tarkentamista näiltä osin ajoneuvon koon perusteella siten, että isossa esteettömässä ajoneuvossa tulee olla vähintään kaksi pyörätuolipaikkaa. Mikäli asiakas siis haluaa jatkossa esteettömän ajoneuvon, jossa on vähintään kaksi pyörätuolipaikkaa, hän tilaa suuren esteettömän ajoneuvon.

Taustaa esteettömien ajoneuvojen tarkennuksille

Uuden ajoneuvolain myötä esteettömät 1+6–1+8 ajoneuvot määrättiin autoverottomaksi palveluiden saatavuuden parantamiseksi ja autojen monikäyttöisyyden lisäämiseksi. Istumien ja pyörätuolien vaihtoehtoisuus on avain ajoneuvojen monikäyttöisyyteen. Jos pyörätuolipaikat tulkitaan aina istumapaikaksi (vaikka pyörätuoliasiakas ei ole kyydissä), se nostaa istumapaikkalukua ja muuttaa ajoneuvon M1-luokasta M2-luokkaan (yli 1+8 istumapaikkaa). Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että ajoneuvojen monikäyttömahdollisuudet vähenisivät ja palvelut heikkenisivät edelleen harvemmin asutuilla alueilla. Tämä aiheuttaa myös saatavuusongelmia esteettömien suurten ajoneuvojen saatavuudessa pyörätuolissa matkustaville asiakkaille. Pahimmillaan tämä voi estää liikkumisen, jolloin tulee arvioitavaksi myös perusvapauksien, eli liikkumisvapauden rajoittuminen vammasta tai toimintakyvyn rajoitteesta johtuen. Maaseudulla ja haja-asutusalueilla monikäyttöisyys on taksiryttäjille ehto.

Ajoneuvojen tekninen kehitys on myös eteenpäin viime vuosina. Maininta helposti sivuun käännettävistä istuimista pohjaa aikaisempien invataksien (nyk. esteettömät taksit) kokoon, jolloin automerkkien tarjoamat mallit (esim. VW Transporter) olivat kapeampia. Uudet ajoneuvot ovat suurempia kuin ennen, jolloin ainoa vaihtoehto on ottaa pois pyörätuolin tieltä taitettavat penkit, jotta pyörätuolipaikan mittavaatimukset täyttyivät.

Invalidiliitto on useaan otteeseen nostanut esille, että kyseinen pieni esteetön ajoneuvo ei ole kestävä kehityksen mukainen eikä se myöskään turvaa yhdenvertaisesti pyörätuolissa matkustavien ihmisten esteettömän ajoneuvon saatavuutta. Useasta eri vammaisuuteen liittyvistä syistä pienessä esteettömässä ajoneuvossa ei vaikeasta vammasta tai sairaudesta johtuen kyetä matkustamaan auton takaosassa esim. toisen henkilön avun tarpeen johdosta (avustajan on istuttava asiakkaan vieressä), tilaan ei mahdu sähkökäyttöisellä pyörätuolilla tai mopolla tai asiakas on muutoin normaalikokoinen ja ei mahdu pyörätuolin korkeuden takia istumaan ajoneuvossa.

13.3.2020

Kuljettajan vastuun osalta haluamme todeta vielä seuraavaa. Kuljettaja vastaa siitä, että ajoneuvon matkustajamäärä ei ylitä rekisteriotteeseen merkittyä määrää. Tieliikennelaki 88 c §: ”Jos ajoneuvo on rekisteröity kuljettajan lisäksi korkeintaan 16 matkustajalle, ajoneuvon kuljettajan on huolehdittava siitä, että matkustajat voivat siirtyä turvallisesti ajoneuvoon ja siitä ulos ja että tähän tarvittavia laitteita käytetään asianmukaisesti. Ajoneuvon kuljettajan on lisäksi huolehdittava siitä, että matkustajien pyörätuolit ja paarit on kiinnitetty ajoneuvoon asianmukaisesti.”.

Lopuksi

Haluamme vielä lopuksi kiinnittää huomiota Suomea sitova YK:n vammaissopimukseen (CRPD), joka sisältää olennaisia velvoitteita, joita prosessissa on huomioitava ja pyrittävä niiden täysimääräiseen toteuttamiseen. Näitä ovat esimerkiksi artiklat 5 Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, 9 Esteettömyys ja saavutettavuus, 19 Eläminen itsenäisesti ja osallisuus yhteisössä ja 20 Henkilökohtainen liikkuminen.

INVALIDILIITTO RY

Helsingissä 13. maaliskuuta 2020

Petri Pohjonen
pääjohtaja

Laura Andersson
yhteiskuntasuhdejohtaja

Lisätietoja: Elina Nieminen, lakimies, elina.nieminen@invalidiliitto.fi